

EDİTÖRDEN MEKTUP

Değerli Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları okurlarımız, tarih meraklılarımız,

Çağın dijital ve sürat asrı olarak tanımlandığı günümüzde, ayakta kalmanın çağa ayak uydurmakla mümkün olduğu gerçeğinden hareketle içeriğimizi dopdolu, kaliteli ve bir de zamanında çıkarabilmenin mutluluğunu siz değerli okurlarımızla paylaşıyoruz. Değerli yazarlarını bizimle paylaşmayı tercih eden kıymetli makale sahiplerine de teşekkürler ediyoruz.

Değerli Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları dostları, kıymetli meslektaşlarımız, bir hususu sizlerle paylaşmak istiyoruz. Bu sayıda Türk Siyasi Hayatında Darbeler konusunu işlemek istediğimizi duyurmuştuk. Çok sayıda makale de geldi. Ancak hem Ulakbim'in özel sayılar için 1/3'lük sınır getirmesi, hem de darbeler konusunda gelen yazıların büyük kısmının hakem incelemesinden geçememesi nedeniyle bu adlandırmadan vazgeçmek durumunda kaldık. Gelen yazıların bir kısmının ise hakem süreci halen devam etmektedir.

Türkiye Cumhuriyetinde 1946'da başlayan ve neredeyse 10 yılda bir devam eden askeri darbeler ve müdahalelerin ilmi bakımdan ele alınması, zemini, şartları, uygulama ve sonuçlarının ortaya konması bir ihtiyaçtır. 15 Temmuz 2016 darbe girişimi bu türün son örneğidir. Türk milletinin devletine, rejimine sahip çıkmasıyla önlenebilmiştir. Türkiye'de millet iradesinin belirleyici olduğu alanın sadece belli aralıklarla yapılan seçimlerle sınırlı kalmadığı, milletin devletine, rejime sahip çıktığı dost düşman bütün dünyaya gösterilmiştir. 14 Mayıs 1950 seçimlerinde siyasi iktidar halkoyu ile değiştirildiği zaman batı medyasında "Türkler 400 yıllık süreci 4 yılda tamamlamış gibiler, tabii içselleştirebildilerse" değerlendirmesi yer almıştı. Bu çekinceye en anlamlı cevabın yaklaşık yetmiş yıl sonra bizzat millet tarafından verildiğini söylemeliyiz.

2017 yılının ikinci sayısında beş makale ve bir çeviri yazı ile karşınızdayız. Bu sayıdaki yazılarımız, Birinci Dünya Savaşından başlayarak 1960'lı yıllara kadar olan zaman dilimini kapsamaktadır. Çeviri yazımız ise Cumhuriyetin kuruluş yıllarında yaşanan Müba-

dele ile Yunanistan'a gönderilen Ortodoks Türklerin edebi mirasıyla ilgilidir.

İlk makalemiz, Mustafa Budak meslektaşımızın "Birinci Dünya Savaşı Öncesinde Makedonya'da Yunan Zulmü ve Osmanlı Devleti'nin Tavrı" başlıklı yazısıdır. Yüzyılın ilk büyük felaketi olan Birinci Dünya Savaşı imparatorlukların yıkıldığı, sınırların yeniden çizildiği bir değişim dönemi idi. Savaş sırasında Makedonya'daki Müslümanların Yunanlardan gördükleri zulmü etraflıca ele alan makale, Osmanlı arşiv belgelerine dayanmaktadır.

İkinci yazı, "Türk Siyasi Tarihinde Askeri Müdahalelere Bir Örnek: Demokrat Partililere Siyasi Haklarının İadesi Meselesi ve 14-21 Mayıs 1969 Buhranı"dır. 27 Mayıs 1960 darbesinden sonra Demokrat Parti yöneticilerinin siyaset yapmaları yasaklanmıştı. Bu dönemde kurulan partilerin demokrat partinin siyasi mirasçısı oldukları iddiasına mukabil yeniden siyaset yapmalarının yolu hemen açılmamıştır. Adalet Partisinin tek başına iktidar olduğu 1965-1971 döneminde bu konu yoğun olarak gündeme gelmiştir. Erdal Yılmaz, 14-21 Mayıs 1969 tarihleri arasında konuyu dönemin kaynaklarına dayanarak incelemektedir.

Üçüncü makale, "27 Mayıs 1960 Darbesinin Edirne'deki Yansımaları ve DP Edirne Milletvekillerinin İfadeleri" konusundadır. Işıl Tuna, 1960 Darbesinin Edirne ilinde nasıl uygulandığını ele almaktadır. İl komutanının yayınladığı tebliğler ile halka ulaşmak, hareketlerini benimsetmek için yaptığı çalışmaların zaman içinde nasıl bir gelişme gösterdiği incelenmiştir.

Dördüncü makalemiz, Serkan Tuna meslektaşımızın imzasıyla çıkıyor ve "CHP İktidarında Türk Balıkçılık Sektörüne Yönelik Faaliyetler (1923-1950)" başlığını taşıyor. Cumhuriyet Halk Partisinin tek başına iktidarda olduğu dönemde üç tarafı denizlerle çevrili Türkiye'de sektörün gelişebilmesi adına yapılan faaliyetlere değinilmiştir. Atatürk döneminde ve sonrasında gösterilen iyi niyetli çabalara karşın bir su mahsulleri kanununun çıkarılamamış olması dikkate şayandır. Makale konuyu dönemin kaynaklarına dayanarak izah etmekte ve bir neticeye varmaktadır.

Bu sayıdaki son makale Cem Apaydın'a aittir. "Belgeler Işığında Tekke, Zaviye ve Türbelerin Kapatılması Üzerine Bir Değerlendirme". Cumhuriyetin ilk günlerinden bu yana güncelliğini muhafaza etmek özelliğine sahip görünen konunun arşiv belgeleri ışığında

ele alındığını göreceksiniz. Anadolu'nun Türkleşmesi sürecinden Osmanlı Devletinin yıkılma sürecine kadar son derece etkili sivil toplum kuruluşları olan tarikatların, 1920'li yılların Türkiye'sinde siyasi olaylara etkisi ilginizi çekecektir. Kanunun sahada uygulanışına dair belgeler ve toplum nezdindeki karşılıkları okumaya değer niteliktedir.

Sayının son yazısı bir transkripsiyondur. Eray Konya 19. asrın sonunda Karamanlı Türklerin fikir ve kültür hayatına katkı sağlayan Terakki Dergisi hakkında bilgi verdikten sonra kavramın nasıl algılandığı üzerinde durmuştur. Türk İslam dünyasının neredeyse bütün olarak sömürgeleştiği dönemde kurtuluş çaresi arayanlar birlikte, terakkide çıkış yolu görmüşlerdi. Bu kavramı da adeta bayraklaştırmışlardı. Karamanlıca edebiyatın da bu bilinçten uzak kalmadığının iyi bir göstergesi ile karşı karşıya olduğunuzu söylemeliyim.

İyi okumalar dileğiyle, sevgi ve saygıyla...

Kasım 2017
Prof. Dr. Cezmi ERASLAN
Editör